

Att planera och anlägga enskilda avlopp i Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda & Melleruds kommuner.

En steg för steg-guide

Informationsmaterial från Dalserlands Miljökontor

Uppdaterad: 2010-07-08

Upprättad: 2007-04-20

1	Enskilda avlopp.....	3
2	Bakgrund	3
	De nationella miljömålen.....	3
	Vattendirektivet	4
	Miljöbalken.....	4
	Allmänna råd.....	4
3	Skyddsnivåer.....	4
	3.1 Normal skyddsnivå.	5
	3.1.1 Grundkrav vid nyanläggning av avlopp	5
	3.1.2 Hälsoskydd	5
	3.1.3 Miljöskydd.....	5
	3.2 Hög skyddsnivå	5
	3.2.1 Grundkrav vid nyanläggning av avlopp	6
	3.2.2 Hälsoskydd	6
	3.2.3 Miljöskydd.....	6
	3.2 Kommentarer.....	6
	3.3 Lokala föreskrifter	7
	3.3.2 Tillstånds- och anmälningsplikt.....	7
4	Ansökan & Handläggning	7
	Kartor.....	9
	Skala 1:200.....	9
	Skala 1:1500.....	9
	Ritning över anläggningen	10
	Vilka tekniker kan förväntas klara hög skyddsnivå?.....	11
	Provgrop och provtagning av markmaterial	11
	Avgifter för handläggning	12

1 Enskilda avlopp

För att skydda människor, djur och natur måste vi ställa höga krav på rening av vårt avloppsvatten. En avloppsanläggning ska minska halterna av näringsämnen kväve och fosfor och därmed minska risken för övergödning av sjöar och vattendrag. En avloppsanläggning ska också rena bort bakterier och virus som kan sprida smitta via grund- och ytvatten.

Bakterier och virus finns i huvudsak i fekalierna och det mesta av näringen återfinns i urinen. Ett sätt att ta tillvara näringen i avloppsvattnet är att avskilja urinen i kretsloppsanpassade system och använda den som gödningsmedel på energiskogar och inom jordbruket.

Det är viktigt att avloppsanläggningen planeras och byggs på rätt sätt för att den ska fungera bra och för att den inte ska orsaka miljöproblem. Nyanläggning eller ändring av avloppsanläggning är en tillståndspliktig verksamhet och man skall därför i god tid innan man påbörjar arbetet kontakta miljökontoret.

Om du inte själv har den kunskap som behövs för att anlägga ett avlopp, vilket få av oss har, kan du anlita fackman eller en erfaren entreprenör. En lista över de entreprenörer och konsulter som är verksamma i Dalsland hittar Du på vår [hemsida](#)¹.

En gemensam avloppslösning kan ofta vara en fördel om flera fastigheter ligger nära varandra. Fördelarna med en gemensam avloppsanläggning är bl.a:

- Kostnad per fastighet i anläggningsskedet kan hållas nere.
- Jämnare belastning på anläggningen och därmed bättre rening.
- Färre utsläppspunkter, vilket ger lägre risk för förorenade vattentäkter.

2 Bakgrund

Bakom miljökontorets arbete finns en lång rad beslut som fattats av riksdag och regering, Naturvårdsverket, Länsstyrelse och kommunala nämnder.

De nationella miljömålen

Riksdagen har beslutat om 16 nationella miljökvalitetsmål², vilka skall uppnås inom en generation. De miljökvalitetsmål med tydligast koppling till enskilda avlopp är *Ingen övergödning*, *Grundvatten av god kvalitet* och *God bebyggd Miljö*, men även *Levande sjöar och vattendrag*, *Hav i balans* samt *Levande kust och skärgård* berörs av enskilda avlopp.

Delmålen till *Ingen övergödning* anger bl.a. att näringsämnen inte får ha någon negativ inverkan på människors hälsa eller försämra förutsättningarna för biologisk mångfald. *God bebyggd miljö* har delmål som anger att mark- och vattenområden är fria från skadliga ämnen och föroreningar, att användningen av energi, vatten och andra naturresurser sker på ett effektivt och miljöanpassat sätt, att avfall och restprodukter sorteras så att de kan behandlas efter sina egenskaper och återföras i ett kretslopp.

Länsstyrelsen i Västra Götaland ansvarar för att bryta ner de nationella miljömålen till regional nivå. I frågor som berör enskilda avlopp har mål fattats om att de vattenburna utsläppen av fosforföreningar från mänsklig verksamhet till sjöar, vattendrag och kustvatten i Västra Götaland skall ha minskat så att god ekologisk status kan nås till år 2015.

¹ <http://www.miljo.dalsland.se> – Enskilda avlopp hittar du under Miljöskydd

² Miljömålen: <http://www.miljomal.nu/>

Vattendirektivet³

Sverige är indelat i fem vattendistrikt som i sig är uppbyggda av flera avrinningsområden. Länsstyrelsen i Västra Götaland är vattenmyndighet i Västerhavets vattendistrikt, vilket omfattar biflöden till Göta älv i Dalslands östra del samt Örekilsälvens vattensystem i landskapets västra del.

Enligt vattendirektivet ska det senast år 2009 finnas ett åtgärdsprogram för varje avrinningsdistrikt, som ska innehålla alla nödvändiga åtgärder för att nå och behålla en god vattenstatus. År 2015 ska alla vatten i Europa ha uppnått god ekologisk och kemisk status.

Miljöbalken⁴

I miljöbalken (MB) och dess förordningar regleras alla områden som har med miljö- och hälsoskydd att göra, från enskilda avlopp till utsläpp från industrier. I 9 kap. föreskrivs att avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

Ägaren av en fastighet med enskilt avlopp betraktas enligt MB som verksamhetsutövare av miljöfarlig verksamhet – något man kanske inte tänker på varje gång man går på toaletten. Det viktigaste avsnittet i MB för den som tänker anlägga avlopp återfinns i 2 kap - de allmänna hänsynsreglerna:

1 § *Bevisbörderegeln* – verksamhetsutövaren har bevisbördan.

2 § *Kunskapskravet* – den som inrättat eller driver en avloppsanordning bör genom att ta del av tillverkarens instruktioner, anlita en sakkunnig eller på annat sätt, skaffa sig tillgång till sådan kunskap så att anordningen underhålls och sköts på ett sätt så att dess funktion säkerställs.

3 § *Försiktighetsprincipen* – redan risken för negativ påverkan innebär en skyldighet att vidta skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått.

4 § *Lokaliseringsprincipen* – man ska välja den plats som är bäst lämpad ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt.

5 § *Hushållnings- och kretsloppsprinciperna* – man ska hushålla med råvaror och energi.

7 § *Skälighetsprincipen* – nyttan måste ställas mot kostnaden.

8 § *Ansvar för att avhjälpa skador* – även skador som orsakats tidigare ska avhjälpas.

Allmänna råd

Naturvårdsverket är den myndighet som har det övergripande ansvaret för frågor som berör enskilda avlopp och de lokala miljökontoren är tillsynsmyndighet. Som stöd i miljökontorens arbete ger naturvårdsverket ut allmänna råd. Gällande allmänna råd för små avlopp (2006:7) finns att läsa på Naturvårdsverkets hemsida⁵.

3 Skyddsnivåer

De kommunala miljönämnderna ska dela in verksamhetsområdet efter olika skyddsbehov i normal respektive hög skyddsnivå. Den högre skyddsnivån är aktuell om utsläpp från avlopp kan befaras ha en negativ inverkan på kvaliteten på yt- eller grundvattentäkter för dricksvatten eller om naturvärden i ett område medför ett behov av särskilda försiktighetsmått. Arbetet med att klassificera Dalslands miljönämnds

³ Vattendirektivet: <http://www.naturvardsverket.se/> klicka vidare på Lag & rätt och sedan på Vattendirektivet

⁴ Miljöbalken: <http://www.naturvardsverket.se/> klicka vidare på Lag & rätt och sedan på Miljöbalken

⁵ Allmänna råd:

http://www.naturvardsverket.se/dokument/lagar/foreskri/snfstext/nfs2006/nfs_2006_7.pdf

verksamhetsområde pågår för närvarande. Fram till det att nämndbeslut är fattat gäller normal skyddsnivå överallt, men ansvarig handläggare skall informera om att området kan komma att klassas med den högre skyddsnivån och då måste anläggningen kompletteras för att klara leva upp till denna.

3.1 Normal skyddsnivå

3.1.1 Grundkrav vid nyanläggning av avlopp

Nedan angivna grundkrav gäller för både normal och hög skyddsnivå, dock tillkommer ytterligare krav utöver grundkraven då hög skyddsnivå råder. I Naturvårdsverkets allmänna råd (2006:7) finns följande grundkrav listade för normal skyddsnivå:

- A. Dag- och dränvatten leds inte till spillvattenanordningen.
- B. Avloppsanordningen är, med undantag för eventuell infiltrerande del, tät för att hindra in- och utläckage av vatten.
- C. Avloppsanordningens funktion är enkel att kontrollera.
- D. Avloppsanläggningen är utformad så att underhåll och service underlättas.
- E. Avloppsanordningen anläggs på ett sådant sätt och på en sådan plats att dess funktion kan upprätthållas under anordningens livslängd.
- F. Avloppsanordningen åtföljs av en drift- och underhållsinstruktion från leverantören som innehåller de uppgifter som behövs för att säkra anordningens funktion. Normalt bör uppgifter som framgår av kommentar under stycke 3.2 ingå.
- G. Avloppsanordningen är, i den mån det behövs, försedd med larm om det uppstår drift- eller andra funktionsstörningar. Ett larm bör alltid finnas som varnar innan en sluten behållare för avloppsvatten har blivit full.
- H. Det finns möjlighet att ta prov på det avloppsvatten som kommer ut från anordningen i annat fall än när avloppsvattnet leds till en sluten behållare.

3.1.2 Hälsoskydd

Utöver grundkraven anges för normal skyddsnivå följande krav för hälsoskydd:

- A. Utsläpp av avloppsvatten skall inte medverka till en väsentligt ökad risk för smitta eller annan olägenhet, t.ex. lukt, där människor kan exponeras för det, exempelvis genom förorening av dricksvatten, grundvatten eller badvatten.
- B. Den hantering av restprodukter från anordningen som äger rum på fastigheten, kan skötas på ett hygieniskt acceptabelt sätt.

3.1.3 Miljöskydd

Utöver grundkraven anges för normal skyddsnivå följande krav för miljöskydd:

- A. Teknik som begränsar användningen av vatten används, t.ex. vattensnåla armaturer.
- B. Fosfatfria tvättmedel och fosfatfria hushållskemikalier används.
- C. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 90 % reduktion av organiska ämnen (mätt som BOD7), vilket motsvarar koncentrationen 30 mg/l, beräknat på ett flöde om 170 l per person och dygn.
- D. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 70 % reduktion av fosfor (tot-P), vilket motsvarar koncentrationen 3 mg/l, beräknat på ett flöde om 170 l per person och dygn.
- E. Avloppsanordningen möjliggör återvinning av näringsämnen ur avloppsfraktioner eller andra restprodukter.

3.2 Hög skyddsnivå

De områden som omfattas av hög skyddsnivå kommer att finnas markerade på kartor för varje kommun. I väntan på beslut om skyddsnivåer, rådgör med avloppshandläggare på miljökontoret.

3.2.1 Grundkrav vid nyanläggning av avlopp

Se stycke 3.1.1.

3.2.2 Hälsoskydd

Utöver de krav som ange i stycke 3.1.2 punkterna A och B, krävs vid hög skyddsnivå:

C. Ytterligare skyddsåtgärder utöver den huvudsakliga reningen i anordningen vidtas. Exempelvis kan det finnas behov av att förbjuda vissa utsläpp, att göra utsläppspunkten mer svårtillgänglig, att öka anordningens robusthet eller att lägga till reningssteg som ytterligare reducerar föroreningsinnehållet, ökar uppehållstiden, utjämnar varierande flöden eller tar emot eventuellt bräddat vatten.

3.2.3 Miljöskydd

Utöver de krav som anges i stycke 3.1.3 punkterna A - C, E och F, krävs vid hög skyddsnivå:

G. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 90 % reduktion av fosfor (tot-P), vilket motsvarar koncentrationen 1 mg/l, beräknat på ett flöde om 170 l per person och dygn.

H. Avloppsanordningen kan förväntas uppnå minst 50 % reduktion av kväve (tot-N), vilket motsvarar koncentrationen 40 mg/l, beräknat på ett flöde om 170 l per person och dygn.

Kommentarer

Punkt C och H, stycke 3.1.1

Innebär att anläggningens utformning skall tillåta provtagning av utgående polerat avloppsvatten exempelvis via en uppsamlingsbrunn eller utloppsrör.

Punkt F, stycke 3.1.1

En drift- och underhållsinstruktion för avloppsanordningen bör innehålla de uppgifter som är nödvändiga att känna till för att kunna säkerställa anordningens funktion, så som:

- 1) uppgifter om hur anordningen normalt används och vilka åtgärder detta förutsätter;
- 2) vilka avsnitt/delar av anordningen som kräver regelbunden skötsel och observation, vad som ska göras i detta sammanhang och hur ofta;
- 3) vad man ska göra i fråga om de vanligaste felen på anordningen;
- 4) kontaktuppgifter till den som planerat och byggt systemet och, när så bedöms relevant, den som svarar för underhåll, service och övervakning, samt uppgift om eventuellt serviceavtal;
- 5) en journal, vari införs större åtgärder som vidtagits för att säkerställa och dokumentera anordningens funktion.

Drift- och underhållsinstruktionen bör hållas aktuell och uppdateras vid förändringar av användningen eller i anordningen.

Punkt A, stycke 3.1.2

Det renade vattnet från en avloppsanläggning bör uppfylla badvattenkvalitet (SNFS 1996:6) vid utsläpp i recipient där människor kan exponeras för det. Det renade vattnet från en avloppsanläggning bör vid utsläpp till grundvattnet ha genomgått en tillfredsställande mikrobiell avdödning, så att risken för spridning av smitta minimeras. För att klara kraven bör man följa Naturvårdsverkets Allmänna Råd 87:6 om minst en meters omättad zon ner till högsta grundvattenstånd samt två månaders uppehållstid.

